

ผลการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา *

The Effects of Problem-Based Learning in Social Studies, Religion and Culture
on the Academic Achievement of Matthayom Sueksa Five Students at
Suksanaree Wittaya School and the Desirable Characteristic of Seeking
Knowledge

รัชณี เกษศิริ (Ratchanee Ketsiri) **

กานต์รวี บุชยานนท์ (Kanrawee Busayanon) ***

อัมพร วัจนะ (Umporn Wutchana) ****

กิตติศักดิ์ ลักษณา (Kittisak Laksana) *****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นวิจัยกึ่งทดลอง โดยมีวัตถุประสงค์ 1.) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน และการจัดการเรียนรู้แบบปกติ 2.) เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ ของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน และการจัดการเรียนรู้แบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้

---

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวัตกรรมการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

This article is a part of Thesis for the Degree of Master, Innovative Curriculum and Learning Management, Master of Education, Ramkhamhaeng University.

** นักศึกษาปริญญาโท สาขาวัตกรรมการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง E-mail: maew_ratch@hotmail.com

Master Student, Innovative Curriculum and Learning Management, Master of Education, Ramkhamhaeng University, E-mail: maew_ratch@hotmail.com

*** ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ดร. ประจักษ์สาขานวัตกรรมการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Thesis Advisor, Ph.D., Innovative Curriculum and Learning Management, Master of Education, Ramkhamhaeng University.

**** ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขานวัตกรรมการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Thesis Co-Advisor, Assist. Prof. Dr., Innovative Curriculum and Learning Management, Master of Education, Ramkhamhaeng University.

***** ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ดร. ประจักษ์สาขานวัตกรรมการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 33 คน รวม 66 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบกลุ่ม ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากห้องเรียนทั้งหมด 9 ห้องเรียน มา 2 ห้องเรียน แล้วนำกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาจับฉลากแยกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 33 คน ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน และกลุ่มควบคุม ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 33 คน ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ เครื่องมือในการวิจัยแผนการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดของเมลและลิน แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า 1.) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2.) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ ระดับ .01 3.) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ สูงกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: 1. การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน, 2. วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, 3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, 4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์, 5. ด้านใฝ่เรียนรู้

Abstract

In this thesis, the researcher studies (1) academic achievement in Social Studies, Religion and Culture of selected Matthayom Sueksa Five students taught by the problem-based learning technique in relation to the desirable characteristic of seeking knowledge. The researcher also compares (2) the academic achievement of students taught by traditional methods and those instructed by the problem-based learning technique. The sample population consisted of 66 Matthayom Sueksa Five students enrolled in the first semester of the academic year 2015 placed in two classrooms of 33 students each. Using the method of cluster random sampling, the researcher selected two classrooms of students from an initial nine classrooms of students. Lots were drawn to divide the 66 students into two groups. The experimental group consisted of 33 Matthayom Sueksa 5/3 students enrolled at Suksanaree Wittaya School who were taught by means of problem-based learning. The control group consisted of 33 Matthayom Sueksa 5/4 students instructed by traditional methods. The research instruments consisted of problem-based lesson plans based on the problem-solving approach of Melo and Lin; traditional method lesson plans; a test used to measure academic achievement in Social Studies, Religion and Culture; and an evaluation form concerning the

desirable characteristic of seeking knowledge. Findings are as follows: 1. The students taught by means of problem-based learning exhibited academic achievement in Social Studies, Religion and Culture at a higher level than those instructed by traditional methods at the statistically significant level of .01. 2. The students taught by means of problem-based learning evinced academic achievement in Social Studies, Religion and Culture after the completion of study at a higher level than prior to its commencement at the statistically significant level of .01. 3. The students taught with problem-based learning exhibited the desirable characteristic of seeking knowledge at a higher level as supported by the opinions of teachers and parents than those instructed by traditional methods at the statistically significant level of .01.

Keyword: 1. problem – based learning 2. Social Studies, Religion and Cultural subject
3. academic achievement 4. desired characteristics 5. thirst for knowledge

บทนำ

การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนามนุษย์ให้เจริญงอกงามไปสู่ความเป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข และมีความใฝ่รู้ ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันได้พัฒนาให้มนุษย์ประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิตอยู่ในโลก ปัจจุบันโลกอยู่ในภาวะของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วไปสู่เศรษฐกิจใหม่ คือ เศรษฐกิจในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ผู้ที่ประสบความสำเร็จและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้นั้น จะต้องเป็นคนเข้มแข็งและแข็งแกร่ง มีความคิดที่สร้างสรรค์ มีไหวพริบ ที่ไม่ใช่ใช้เพียงแค่ความฉลาด แต่ต้องคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และที่สำคัญต้องสามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยได้ตัวเอง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งการเรียนรู้ในโลกอนาคต และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ของประเทศไทยยังไม่เพียงพอที่จะพัฒนาคนไทยยุคใหม่ให้พร้อมรับกับโลกยุคใหม่ (ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์ และอุษา ชูชาติ, 2545: 1)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ให้ความสำคัญว่าการศึกษาคือกระบวนการพัฒนาและเสริมสร้างคุณภาพของคนไทยให้เป็นกระบวนการพัฒนาและเสริมสร้างคุณภาพของคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งการพัฒนาคนไทยให้ถึงความพร้อมด้วยคุณลักษณะที่สมบูรณ์ดังกล่าวนี้ ขึ้นอยู่กับการพัฒนาสมองให้มีคุณภาพ เพราะสมองเป็นอวัยวะที่มหัศจรรย์และสำคัญที่สุดของชีวิตมนุษย์ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ เป็นส่วนกำหนดความคิด และการกระทำอันนำไปสู่ความสำเร็จและความสุขของบุคคล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546: 1) อีกทั้งกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทตนเอง ที่สอนให้ความรู้ โดยให้ตนเองเป็นแหล่งความรู้ สอนแบบเน้นเนื้อหา ยืดตำราและแบบฝึกหัด มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก และส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์จริง ฝึกทักษะ

กระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์ และการนำความรู้มาประยุกต์เพื่อการแก้ไขปัญหา การจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายตามความถนัด ความสนใจของผู้เรียน จะตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน ใฝ่รู้ เกิดคุณธรรม และค่านิยมที่พึงงาม (พจนานา ทวีทรัพย์สมาน, 2549: 4) ซึ่งแนวทางดังกล่าว สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ระบุไว้ว่ามุ่งเน้นให้ผู้เรียนทุกระดับชั้นมีความเป็นพลเมืองดี รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์ สุจริต มีวินัย ใฝ่ดี ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะการขับเคลื่อนหลักสูตร โดยนำจุดเน้นการพัฒนาผู้เรียนไปสู่การปฏิบัติด้านคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550: 13)

จากการรายงานผลสอบ O-Net ประจำปีการศึกษา 2556 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของสำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ ผลคะแนนพบว่าเกือบทุกวิชาเฉลี่ยต่ำกว่าครึ่ง ส่วนวิชาหลักต่ำสุด 0 คะแนน ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีผู้เข้าสอบ 679,629 คน เฉลี่ย 39.37 คะแนนสูงสุด 90.00 และคะแนนต่ำสุด 0 คะแนน และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คะแนนต่ำกว่าครึ่ง ทุกรายวิชาและพบคะแนนต่ำสุด 0 คะแนน ถึง 5 รายวิชา ซึ่งในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ผู้เข้าสอบ 414,955 คน คะแนนเฉลี่ย 33.02 คะแนน คะแนนสูงสุด 86.88 คะแนนและคะแนนต่ำสุด 1.25 คะแนน (ผู้จัดการออนไลน์, 2557) ซึ่งหลักสูตรไม่สามารถเสริมสร้างและพัฒนาการคิดให้แก่แก่นักเรียนได้ นักเรียนส่วนมากเรียนรู้ด้วยวิธีการจำ และการท่องจำมากกว่าการคิดวิเคราะห์เนื้อหาสาระในสิ่งที่ได้เรียนรู้มาและไม่สามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง รวมทั้งไม่ได้มีการส่งเสริมทักษะด้านกระบวนการคิดให้กับผู้เรียน และไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการปลูกฝังทักษะกระบวนการคิดที่พื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาสติปัญญาให้กับผู้เรียน (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2556: 266)

การศึกษาของประเทศไทยถึงทางตัน ไม่เพียงแต่ถึงทางตันยังหยุดนิ่งอยู่กับที่ นานาประเทศจะแข่งขันเราไป ในยุคของโลกที่ไร้พรมแดนที่วัดกันด้วยความสามารถในการทำงาน มิใช่ความสามารถในการท่องจำ แต่ความสามารถในการทำงานขึ้นอยู่กับทักษะการเรียนรู้ พร้อมในการเรียนรู้ ความใฝ่เรียนรู้ ความอยากเรียนรู้ และสนุกกับการเรียนรู้ โดยสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลาจากทุกสถานที่ มีทักษะชีวิตที่ดีปรับตัวได้ทุกครั้งเมื่อพบอุปสรรค ยืดหยุ่นตัวเองได้ทุกรูปแบบเมื่อพบปัญหาชีวิต นอกจากนี้ยังมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ใหม่ในยุคศตวรรษที่ 21(ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์, 2555: 1) ดังนั้น สมรรถนะทางการศึกษาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ รูปแบบการจัดการกิจกรรมต้องกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความสนใจใฝ่รู้การเรียนรู้ด้วยการพึ่งตนเองผู้เกี่ยวข้องควรเปิดโอกาสอำนวยความสะดวกส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมรรถนะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเกิดความชุกช่นทางความคิด คิดว่าตนเองหิวและโง่งอยู่เสมอ เพื่อก่อให้เกิดนิสัยรักการเรียนรู้อยู่เสมอ (ธีระ รุญเจริญ, 2556: 8)

แนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพนั้น ผู้สอนจะต้องพัฒนาทักษะทางด้านกระบวนการคิดให้กับผู้เรียน โดยการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้ได้จากสถานการณ์จริง เพราะความรู้ต่าง ๆ เหล่านี้เป็นพื้นฐานที่สำคัญของวิธีการคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น และสามารถนำมาพัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2554: 39) ได้ให้ความเห็นว่าการจัดการเรียนรู้

ตามสภาพจริง ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความหลากหลายในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งกิจกรรมที่มีความหลากหลายนี้จะช่วยให้ผู้เรียนสนุกกับการเรียน และส่งผลต่อการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นี้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเป็นการสร้างศักยภาพให้แก่ผู้เรียนสนใจใฝ่รู้เรื่องนั้นได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องที่ตนเองศึกษาอย่างถ่องแท้ ลึกซึ้ง และจดจำได้ดีกว่าการที่ผู้สอนจะเป็นผู้บอกความรู้ แต่วัฒนธรรมการเรียนรู้อันหนึ่งของนักเรียนของไทยนั้นยังคงคุ้นเคยกับการเรียนด้วยวิธีการแบบเดิม ๆ ที่ให้ผู้สอนบอกความรู้ เพื่อเป็นการวางรากฐานของการฝึกทักษะจำเป็น ต้องให้ผู้เรียนได้จัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้นี้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น ทักษะกระบวนการคิด การสืบค้นข้อมูล กระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม การอภิปราย การวิเคราะห์ การนำเสนอผลงานและการประเมินผล เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะด้านการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีทักษะในการสื่อสารที่ดีและยังเป็นการเสริมสร้างให้มีความรับผิดชอบสูง และรู้จักการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการนำรูปแบบการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานไปใช้ ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นมีธรรมชาติของวิชาที่ต้องการฝึกให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันและสามารถคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550: 12-14) ดังผลการศึกษาของ จรัสศรี ทันธังกา (2556, หน้า 125) ได้ศึกษารายงานการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการใฝ่เรียนรู้ เรื่อง ประชาคมอาเซียน ด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนแบบใฝ่รู้ (Active learning) ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นส่วนหนึ่งของ (Active learning) ของนักเรียนโรงเรียนสตรีชัยภูมิ2 (ALSS) ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ พบว่าการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการใฝ่เรียนรู้ เรื่อง ประชาคมอาเซียน ด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ ใฝ่รู้ (Active Learning) หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยกิจกรรมการเรียนการสอนแบบใฝ่รู้ (Active Learning) ด้านการใฝ่เรียนรู้ เรื่อง ประชาคมอาเซียน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และมีประสิทธิภาพเหมาะสม

จากปัญหาและความสำคัญดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นที่จะศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานที่ส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ เพื่อพัฒนาการเรียน และส่งเสริมให้นักเรียนมีแรงจูงใจ ใฝ่เรียนรู้ที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ผลดี มีความเพียรพยายามในการเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้ และสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ เพื่อส่งเสริมให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบปัญหาเป็นฐาน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติและการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ
2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ ของนักเรียนที่เรียนด้วย การจัดการเรียนรู้แบบปกติและการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา โดยกำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศึกษานารีวิทยาที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ซึ่งมี 9 ห้องเรียน จำนวน 297 คน โดยแต่ละห้องจัดนักเรียนคละตามความสามารถ

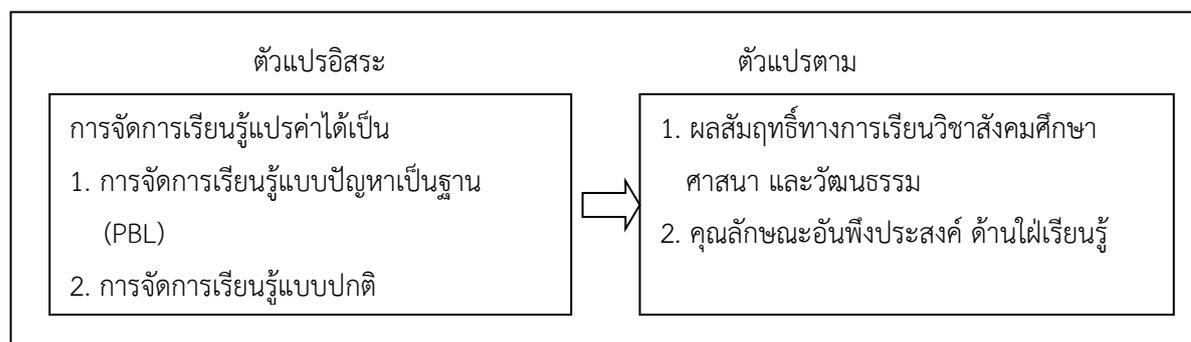
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศึกษานารีวิทยาที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 33 คน รวม 66 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากห้องเรียนทั้งหมด 9 ห้องเรียนมา 2 ห้องเรียน แล้วนำกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาจับฉลากแยกเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มทดลอง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3โรงเรียนศึกษานารีวิทยา ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 33 คน เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน

กลุ่มควบคุม ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 33 คน เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เป็นการกระตุ้นความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ โดยเผชิญสถานการณ์ปัญหาจริง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดอย่าง มีระบบ จากการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งเป็นแนวคิดของเมลโลและลิน มี 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างประเด็นทางการเรียน ผู้เรียนกำหนดปัญหาและระบุปัญหาจากประสบการณ์เดิม เพื่อที่จะได้ค้นคว้าหาคำตอบให้ชัดเจน

ขั้นที่ 2 ขั้นทำความเข้าใจสถานการณ์ ผู้เรียนศึกษาปัญหาและจะต้องวิเคราะห์ปัญหาและสามารถสร้างสมมติฐานสำหรับการแก้ไขปัญหา

ขั้นที่ 3 ขั้นดำเนินการวางแผนเพิ่มเติมประเด็นการเรียน ผู้เรียนดำเนินการวางแผนศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ โดยมีผู้สอนคอยให้คำแนะนำและช่วยกำหนดทิศทางในการศึกษาค้นคว้า

ขั้นที่ 4 ขั้นสร้างความรู้ใหม่ในการแก้ปัญหา ผู้เรียนปฏิบัติงานเป็นกลุ่ม เพื่อสร้างสรรค์ผลงานและดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้

ขั้นที่ 5 ขั้นไตร่ตรองเพื่อพบเป้าหมาย ผู้เรียนจะต้องประเมินผลงานว่าบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ และสามารถแก้ไขปัญหาก็ถูกต้องตามแผนที่วางไว้

2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง คุณภาพของผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่กำหนดขึ้นโดยพิจารณาจากสภาพของสังคม

3. ใฝ่เรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะทางกระบวนการทางสมองและจิตใจที่มีความเพียรพยายามที่จะศึกษาและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง แล้วนำความรู้มาพัฒนาตนเองและไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งแบ่งออกเป็นคุณลักษณะ ย่อย ๆ ได้ 3 ด้าน ด้านละ 5 ข้อ ดังนี้

3.1) ความตั้งใจ หมายถึง การที่ผู้เรียนมีความมุ่งมั่นและมีความรับผิดชอบที่จะทำการกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้และนำความรู้ที่ได้ไปปรับปรุงและประยุกต์ใช้กับการเรียนในปัจจุบัน

3.2) ความเพียรพยายาม หมายถึง การเรียนทุ่มเทและขยันต่อการศึกษา เเล่เรียนและมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนประสบผลสำเร็จรู้จักเสาะแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ ต่าง ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการเรียน

3.3) การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง หมายถึง การที่ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนและที่ได้นั้นมาวิเคราะห์วางแผน การเรียนรู้ให้กับตนเอง

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หมายถึง ความรู้ความสามารถของนักเรียนที่แสดงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์หลังจากเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งวัดจากแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ตามตารางวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ ประกอบด้วย ความจำ ความเข้าใจ การประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การประเมินค่า และความคิดสร้างสรรค์

5. นักเรียน หมายถึง ผู้เรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา

6. การจัดการเรียนรู้แบบปกติ หมายถึง การเรียนการสอนที่ดำเนินการสอนไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย 3 ชั้น ได้แก่ ชั้นนำ ชั้นสรุป และชั้นสรุป

วิธีการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สารที่ 5 ภูมิศาสตร์ เรื่อง เครื่องมือในการศึกษาภูมิศาสตร์ และปรากฏการณ์ทางภูมิศาสตร์

2. แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สารที่ 5 ภูมิศาสตร์ เรื่อง เครื่องมือในการศึกษาภูมิศาสตร์ และปรากฏการณ์ทางภูมิศาสตร์

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

4. แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอทำหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนศึกษานารีวิทยา เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

2. นำขั้นตอนการทำกิจกรรมและบทบาทของนักเรียนในช่วงดำเนินกิจกรรม การเรียน การสอน โดยใช้วิธีสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากห้องเรียนทั้งหมด 9 ห้องเรียน มา 2 ห้องเรียน แล้วนำกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาจับฉลากแยกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง จำนวน 33 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 33 คน

3. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre – test) กับกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อจัดเก็บเป็นข้อมูลเบื้องต้นแล้วนำคะแนนทดสอบก่อนเรียนมาวิเคราะห์ข้อมูล ผลปรากฏว่าคะแนนโดยเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน

4. ดำเนินการสอนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้อย่างเดียวกันทั้งกลุ่มทดลอง และ กลุ่มควบคุม ใช้ระยะเวลาในการทดลองเท่ากัน โดยมีระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวมเวลา 16 ชั่วโมง ดังนี้ กลุ่มทดลอง เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน และกลุ่มควบคุม เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

5. เมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมการสอนให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Post – test) โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

6. การทำแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ ซึ่งการประเมินผู้ ที่ตอบแบบประเมิน คือ ประเมินตามจุดประสงค์โดย ครูผู้สอน และผู้ปกครอง

7. ตรวจสอบให้คะแนนแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมและแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ แล้วนำผลคะแนนมาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติเพื่อตรวจสอบสมมติฐานต่อไป

ผลการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของกลุ่มทดลอง คือนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน และกลุ่มควบคุม คือนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 จากการทดสอบสมมติฐานโดยใช้วิธีทางสถิติ t-test for Independent sample

ตาราง 1 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

กลุ่มตัวอย่าง	n	k	ก่อนเรียน		หลังเรียน		MD	S _{MD-MD2}	t	Sig.
			$\bar{x}_1$	SD ₁	$\bar{x}_2$	SD ₂				
กลุ่มทดลอง	33	40	15.33	1.267	32.67	1.493	17.33	1.04	2.5*	.000**
กลุ่มควบคุม	33	40	11.76	2.194	26.48	4.459	14.73		*	

(Sig. $\leq$ 0.01)

จากตาราง 1 พบว่า กลุ่มควบคุม ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ของผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็น 11.76 และหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็น 26.48 ส่วนกลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็น 15.33 และหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็น 32.67 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หลังเรียนกับก่อนเรียนของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมพบว่าคะแนนหลังเรียนมีค่ามากกว่าคะแนนก่อนเรียนเท่ากับ 17.33 และ 14.73 ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมหลังเรียนกับก่อนเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง พบว่า กลุ่มทดลอง คือ นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน และกลุ่มควบคุม คือนักเรียนที่เรียนด้วย การจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของกลุ่มทดลอง คือนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 จากการทดสอบสมมติฐานโดยใช้วิธีทางสถิติแบบ t-test for dependent sample

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน

กลุ่มทดลอง	n	k	$\bar{x}$	SD	t	Sig.
ก่อนเรียน	33	40	15.33	1.267	-58.304	.000**
หลังเรียน	33	40	32.67	1.493		

(Sig. $\leq$ 0.01)

จากตาราง 2 แสดงว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 นั่นคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน สูงกว่าก่อนเรียนด้วย การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน

3. เพื่อเปรียบเทียบผลคะแนนเฉลี่ยนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานกับการจัดการเรียนรู้แบบปกติส่งต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ จำแนกตามความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองจากการวิเคราะห์โดยใช้วิธีทางสถิติ ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3

ตาราง 3 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างประเมิณนักเรียน กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำแนกตามความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองที่มีต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้

ใฝ่เรียนรู้	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. ความตั้งใจ	ระหว่างกลุ่ม	29.451	3	9.817	79.219	.000**
	ภายในกลุ่ม	15.862	128	.124		
	ทั้งหมด	45.312	131			
2. ความเพียรพยายาม	ระหว่างกลุ่ม	57.817	3	19.272	116.095	.000**
	ภายในกลุ่ม	21.248	128	.166		
	ทั้งหมด	79.065	131			
3. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	56.464	3	18.821	97.985	.000**
	ภายในกลุ่ม	24.587	128	.192		
	ทั้งหมด	81.051	131			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	46.096	3	15.365	201.135	.000**
	ภายในกลุ่ม	9.778	128	.076		
	ทั้งหมด	55.874	131			

จากตาราง 6 แสดงว่า การวิเคราะห์ความแปรปรวนมีค่าสถิติ $F = 201.135$ และมีค่า $Sig = .000$ ซึ่งน้อยกว่า $.01$ นั่นคือนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน จำแนกตามความคิดเห็นของครู และผู้ปกครอง มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้สูงกว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า

ด้านความตั้งใจ มีค่าสถิติ $F = 79.219$ และมีค่า $Sig = .000$ ซึ่งน้อยกว่า $.01$ นั่นคือนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ จำแนกตามความคิดเห็นของครู และผู้ปกครอง สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$

ด้านความเพียรพยายาม มีค่าสถิติ $F = 116.095$ และมีค่า $Sig = .000$ ซึ่งน้อยกว่า $.01$ นั่นคือนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ จำแนกตามความคิดเห็นของครู และผู้ปกครอง สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$

ด้านการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีค่าสถิติ $F = 97.985$ และมีค่า $Sig = .000$ ซึ่งน้อยกว่า $.01$ นั่นคือนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ จำแนกตามความคิดเห็นของครู และผู้ปกครอง สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานกับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ซึ่งส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ สรุปผลได้ ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ผลการทดลองพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้มีการวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเองจากความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ โดยเผชิญสถานการณ์ปัญหาจริง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดอย่างมีระบบ จากการลงมือปฏิบัติจริงในระหว่างการเรียนรู้ นักเรียนได้ฝึกทำใบงาน และแบบทดสอบหลังเรียน ให้ผู้เรียนได้ตรวจใบงาน และแบบทดสอบหลังเรียนด้วยตนเอง ผู้เรียนจะมีส่วนร่วมกับผู้สอนทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานแตกต่างจากการเรียนรู้ด้วย

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปกติ คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้น โดยที่ปัญหานั้นจะเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้และแสวงหาความรู้เพื่อค้นพบคำตอบหรือเพื่อให้เกิดรายละเอียดของปัญหานั้นด้วยตนเองและผู้เรียนประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2553, หน้า 333) สอดคล้องกับแนวคิดหลักในการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (ทิตนา ขम्मณี, 2547, หน้า 137-138) ที่กล่าวว่า เป็นการจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายโดยผู้สอนอาจนำผู้เรียนไปเผชิญสถานการณ์ปัญหาจริงหรือผู้สอนอาจจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนเผชิญปัญหาและฝึกกระบวนการคิดปัญหาและแก้ปัญหาพร้อมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจปัญหานั้นอย่างชัดเจน ได้เห็นทางเลือกและวิธีการที่หลากหลายในปัญหานั้น รวมทั้งให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ เกิดทักษะกระบวนการคิดและกระบวนการแก้ปัญหา และสอดคล้องกับสำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2550, หน้า 1) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้นโดยสร้างความรู้จากกระบวนการทำงานกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์เกี่ยวกับชีวิตประจำวันและมีความสำคัญต่อผู้เรียน ตัวปัญหาจะเป็นจุดตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้และเป็นตัวกระตุ้นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลและการสืบค้นหาข้อมูลเพื่อเข้าใจกลไกของตัวปัญหา รวมทั้งวิธีการแก้ปัญหา การเรียนรู้แบบมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะและกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองซึ่งผู้เรียนจะได้ฝึกฝนการสร้างองค์ความรู้โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยการแก้ปัญหาอย่างมีความหมายต่อผู้เรียน และเมื่อพิจารณาถึงผลการวิจัยในครั้งนี้จะเห็นว่าสอดคล้องกับศิริพันธ์ุ และ ยุพาวรรณ ศรีสวัสดิ์ (2554, หน้า105-106) รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน เป็นนวัตกรรมทางการศึกษา ที่สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ โดยมีหลักที่สำคัญคือ ซึ่งผู้สอนจะต้องเลือกใช้สถานการณ์ปัญหาที่เหมาะสมเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้เพื่อนำมาเป็นแนวทางแก้ไขปัญหา โดยผู้เรียนเป็นผู้กำหนดทิศทางในการเรียนรู้ของตนเอง (Self-directed learning) ซึ่งปรับเปลี่ยนไปจากการสอนแบบเดิมๆที่ครูเป็นศูนย์กลาง เน้นการสอนแบบบรรยายอย่างเดียว ผู้สอนมักยึดติดกับการสอนเนื้อหา (Content) มากกว่าการฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหาปัจจุบันได้มีการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอน ได้นำการสอนรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน มาใช้มากขึ้น ผู้สอนจะต้องนำปัญหามาให้ผู้เรียนได้ศึกษาก่อน แล้วจึงมอบหมายให้ผู้เรียนไปค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้นทำให้ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการคิด และแก้ปัญหา ผู้เรียนก็จะได้ทั้งการฝึกการคิด การค้นคว้า และได้ความรู้ด้วยเหตุนี้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน จึงเป็นยุทธศาสตร์การสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ทำให้ผู้เรียนได้ความรู้ที่เกิดจากการลงมือปฏิบัติจริง (Active learning) โดยครูเป็นผู้ให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการเรียน เป็นไปตามงานวิจัยของจรัสศรี ทันรังกา (2556, หน้า 125) ได้ศึกษารายงานการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการใฝ่เรียนรู้ เรื่อง ประชาคมอาเซียน ด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนแบบใฝ่รู้ (Active learning) ซึ่ง การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นส่วนหนึ่งของ (Active learning) ของนักเรียนโรงเรียนสตรีชัยภูมิ (2ALSS) รายงานการวิจัยครั้งนี้ พบว่าผลการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการใฝ่เรียนรู้ เรื่อง ประชาคมอาเซียน ด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนแบบใฝ่รู้ (Active Learning) มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยกิจกรรมการเรียนการสอน

แบบใฝ่รู้ (Active Learning) ด้านการใฝ่เรียนรู้ เรื่อง ประชาคมอาเซียน มีความพึงพอใจอย่างมากที่สุดในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับงานวิจัยของสิริธร บุญประเสริฐ (2558, หน้า 664) ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้พบว่าผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยแอปพลิเคชันเพื่อการศึกษา ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของรัตนา เกตุสม (2559, หน้า 2216) ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ เรื่องประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ เป็นแนวทางในการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในเรื่องอื่น ๆ และในระดับชั้นอื่น ๆ รวมทั้งเป็นรูปแบบการสอนใหม่ ๆ เกี่ยวกับการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมได้

2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ผลการทดลองพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยได้ออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยได้นำขั้นตอนการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหา ตามแนวคิดของเมลโลและลิน) Hmelo and Lin, 2000, p.229-231) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างประเด็นทางการเรียน ผู้เรียนกำหนดปัญหาและระบุปัญหาจากประสบการณ์เดิม เพื่อที่จะได้ค้นคว้าหาคำตอบให้ชัดเจน ขั้นที่ 2 ขั้นทำความเข้าใจสถานการณ์ ผู้เรียนศึกษาปัญหาและจะต้องวิเคราะห์ปัญหาและสามารถสร้างสมมติฐานสำหรับการแก้ไขปัญหา ขั้นที่ 3 ขั้นดำเนินการวางแผนเพิ่มเติมประเด็นการเรียน ผู้เรียนดำเนินการวางแผนศึกษาค้นคว้า จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ โดยมีผู้สอนคอยให้คำแนะนำและช่วยกำหนดทิศทางการศึกษาค้นคว้า ขั้นที่ 4 ขั้นสร้างความรู้ใหม่ในการแก้ปัญหา ผู้เรียนปฏิบัติงานเป็นกลุ่ม เพื่อสร้างสรรค์ผลงานและดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้ ขั้นที่ 5 ขั้นไตร่ตรองเพื่อพบเป้าหมาย ผู้เรียนจะต้องประเมินผลงานว่าบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ และสามารถแก้ไขปัญหาได้ถูกต้องตามแผนที่วางไว้ และผู้วิจัยได้ออกแบบการประเมินการเรียนรู้โดยแทรกใบงานเป็นช่วง ๆ เพื่อให้แน่ใจว่า ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้ และผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และด้านการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ซึ่งได้นำข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ซึ่งในความคิดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน และความคิดของแผนการจัดการเรียนรู้อาจารย์วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สารที่ 5 ภูมิศาสตร์ ที่สรุปว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ผู้เรียนมีความรู้และทักษะได้มาจากความรู้เข้าใจ ปัญหา และได้แก้ปัญหาของผู้เรียนโดยปัญหาที่เรียนรู้นั้นเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการประสมประสานความรู้เดิมกับความรู้ใหม่อย่างเป็นระบบซึ่งเป็นแนวทางนำไปสู่การสร้างเป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่เรียนด้วยตนเองและสามารถนำความรู้ที่ได้นั้นไปประยุกต์ได้อย่างต่อเนื่อง (กุลยา ตันติผลชีวะ, 2548) เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของเพ็ญศรี

พิลาสันต์ (2551, หน้า 108 -111) การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนบ้านกุดนาแก้ว และโรงเรียนบ้านภูทอง สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ศรีสะเกษ เขต 4 ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า กลุ่มที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามวิธีปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับที่ระดับ .05 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามวิธีปกติ มีความคงทนในการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน โดยสรุป การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีคุณภาพอยู่ในระดับ ที่ยอมรับได้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง และนำ ความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม จึงเห็นสมควรนำไปใช้จัดกิจกรรม การเรียนการสอนได้อีกวิธีหนึ่ง ซึ่งเกศสุตา แพรวกลาง (2554, หน้า 89-96) ผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับการสอนแบบเทคนิค 4 MAT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบเทคนิค 4 MAT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับการสอนแบบเทคนิค 4 MAT มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 5. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 6. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบเทคนิค 4 MAT มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และศิริลักษณ์ วิชา (2555, หน้า 102-111) การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและศึกษาประสิทธิผลของชุดกิจกรรมเคมี เรื่อง ปิโตรเลียมและพลังงานทดแทน โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี เรื่อง ปิโตรเลียมและพลังงานทดแทน ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ และความมีเหตุผลของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมเคมี เรื่อง ปิโตรเลียมและพลังงานทดแทนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ จำแนกตามความคิดเห็นของครูและผู้ปกครอง สูงกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

ผลการทดลองพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ จำแนกตามความคิดเห็นของครูและผู้ปกครอง สูงกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรูแบบปัญหาเป็นฐาน เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เผชิญกับสถานการณ์ด้วยตนเอง และต้องฝึกการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ครูผู้สอนจะเป็นเพียงผู้คอยชี้แนะ และกระตุ้นด้วยคำถามให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ โดยประเมินจากสภาพจริงจากการปฏิบัติงานของผู้เรียน และรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน มีขั้นตอน 6 ขั้นตอน ซึ่งส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ มีความสำคัญมาก เนื่องจากสังคมใน

ปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ดังนั้นผู้เรียนจะต้องศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่องและการรู้จักวิธีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารให้ถูกต้อง รวมทั้งการนำไปใช้ในการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1. ตั้งใจเพียรพยายามในการเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 2. แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม สรุปลงเป็นองค์ความรู้ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 23) ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย โดยผู้สอนอาจนำผู้เรียนไปเผชิญสถานการณ์ปัญหาจริงหรือผู้สอนอาจจะจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจปัญหานั้นอย่างชัดเจน ได้เห็นทางเลือกและวิธีการที่หลากหลายในปัญหานั้น รวมทั้งให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ เกิดทักษะกระบวนการคิดและกระบวนการแก้ปัญหา (ทิตานา แคมมณี, 2547, หน้า 137 -138) ทั้งนี้เนื่องจากคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ ที่เพิ่มขึ้นนั้น มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฝึกการตั้งปัญหา และการวิธีการแก้ปัญหา นอกจากนี้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในรูปแบบกระบวนการกลุ่ม ซึ่งในแต่ละกลุ่มจะประกอบด้วย นักเรียนที่เรียนเก่ง เรียนปานกลาง และเรียนอ่อน ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสได้ปรึกษาแลกเปลี่ยนความรู้ภายในกลุ่ม และนักเรียนที่เรียนเก่งก็จะช่วยแนะนำเพื่อนในห้องเรียนในกลุ่มที่เรียนปานกลาง และเรียนอ่อน บรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนแบบปัญหาเป็นฐาน เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ฝึกกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ฝึกการทำงานเป็นกลุ่มโดยเริ่มจากการที่อาจารย์ประจำกลุ่มใช้โจทย์ปัญหา เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ซึ่งโจทย์ปัญหา คือ รายละเอียดของสถานการณ์ประกอบด้วยปรากฏการณ์หนึ่งหรือหลาย ๆ ปรากฏการณ์ที่ต้องการคำอธิบายเพื่อทำความเข้าใจโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้จากการตั้งคำถาม การอภิปราย การวิเคราะห์สถานการณ์การระบุประเด็นปัญหาการระดมสมอง การตั้งสมมติฐาน การคาดคะเนถึงปัจจัยและสาเหตุของปัญหาในมิติต่าง ๆ อย่างรอบด้าน การตั้งประเด็นการเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่ม การสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และการนำเสนอผลการเรียนรู้ต่อกัน (เกียรติกำจร กุศล และจิตติพร ปานมา, 2554, หน้า 1) และการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ เป็นคุณลักษณะทางจิตใจและการบวนการทางสมองเพื่อรับรู้ที่จะแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองและในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ ของกระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 3) คุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงถึงความปรารถนา ความอยากรู้อยากเห็น ความกระตือรือร้น ความสนใจใฝ่คิดค้น เสาะแสวงหาความรู้ต่าง ๆ จากแหล่งเรียนรู้รอบตัวจนเป็นลักษณะนิสัยติดตัวนักเรียนในการดำเนินชีวิตประจำวัน ได้แก่ มีความกระตือรือร้น อยากรู้อยากเห็น, ช่างสังเกตสิ่งที่อยู่รอบตัว, ช่างคิด ช่างสงสัย, ชอบเรียนรู้สิ่งใหม่อยู่เสมอ, มีนิสัยรักการอ่าน สนใจข่าวสารต่าง ๆ, มีความตั้งใจและเพียร, มีความกล้า ความคิดริเริ่ม และการตัดสินใจ เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของ ภัทรพร ขำสุวรรณ (2556, หน้า 79-82) การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 65 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2. ความใฝ่รู้

ใฝ่เรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปิลันญา วงศ์บุญ. (2550, หน้า 68 - 71) การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ 1. นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์มีคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนอยู่ใน ระดับสูง โดยมีคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน ด้านกล้าคิดริเริ่มสูงสุด รองลงมาได้แก่ ความอยากรู้ อยากเห็น ความมีเหตุผล ความเพียรพยายาม ความตั้งใจอย่างมีสติ และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ตามลำดับ 2. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์มีคุณลักษณะ ใฝ่รู้ใฝ่เรียนแตกต่างกัน โดยนักเรียนชายมีคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนสูงกว่านักเรียนหญิงอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3. นักเรียนที่อยู่ในระดับชั้นต่างกันมีคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนแตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติ 4. ตัวแปรเพศกับระดับชั้นไม่ส่งผลให้เกิดผลของปฏิสัมพันธ์ต่อคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1. ผลจากการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ผู้สอนควรจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม และให้สมาชิกภายในกลุ่มระดมความคิดร่วมกันแสดงความคิดเห็นที่จะส่งผลต่อความประสบความสำเร็จทางการเรียนรู้
2. การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน แต่ละขั้นตอนของกิจกรรมเน้นกระบวนการคิด และควรจัดกลุ่มผู้เรียนให้มีความสามารถที่แตกต่างกันเพื่อช่วยเหลือกันในการเรียนรู้
3. การดำเนินกิจกรรมผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ในสาระอื่น ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เช่น สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนคิดที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์จริงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
2. ศึกษาตัวแปรอื่นที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน เช่น สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นต้น
3. นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ไปศึกษาวิจัยกับเนื้อหาสาระอื่น ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อให้ทราบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาใดมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2548). “การเรียนรู้แบบเน้นปัญหาเป็นฐาน”.วารสารสารานุกรมศึกษาศาสตร์. 34: 77-80.
- เกียรติกำจร กุศล และจิตติพร ปานมา. (2554). การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน = Problem-based learning เล่ม 2. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- จรัสศรี ทันรังกา. (2556). รายงานการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการใฝ่เรียนรู้เรื่อง ประชาคมอาเซียน ด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนแบบใฝ่รู้ (Active learning) ของนักเรียนโรงเรียนสตรีชัยภูมิ 2 (ALSS). ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตเซอร์โพรเซซัน.
- ณัฐพร ขำสุวรรณ. (2556). “ผลการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่องการให้เหตุผลโดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4”. สารนิพนธ์ (กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิตนา แคมมณี. (2545). วิทยาการด้านการคิด. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมนเนจเม้นท์.
- ธีระ รุญเจริญ. (2556). “วิกฤตและทางออกในการบริหารและการจัดการศึกษา (ไทย)”.วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. ปีที่1, ฉบับที่ 1(มกราคม – เมษายน): หน้า 8.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2553). การพัฒนาการคิด. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วน จำกัด 1991 เทคนิควิธีที่ดั่ง.
- ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสตรี-สฤกษ์ดีวงศ์.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2557). ผล O-NET ม.6 อึ้ง! คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าครึ่งทุกวิชาเว้น “พละ” พบต่ำสุด 0 คะแนนถึง 5 วิชา. เข้าถึงได้จาก: <http://www.manager.co.th/qol/viewnews.aspx?NewsID=9570000034784> (วันที่ค้นข้อมูล: 15 พฤษภาคม 2557)
- พจนา ทรรศน์สมาน. (2549). การจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแสวงหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนา เกตุสม. (2559). “การศึกษาผลการเรียนรู้ และทักษะการให้เหตุผลและการนำความรู้ไปใช้ เรื่องประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน.” วารสารวิชาการ Veridian E-Journal Silpakorn University ฉบับฉบับภาษาไทย มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. (พฤษภาคม – สิงหาคม) : หน้า 2216 - 2228.
- คันสนีย์ ฉัตรคุปต์ และอุษา ชูชาติ. (2545). ฟีกสมองให้คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

- ศิริลักษณ์ วิทยา. (2555). “การพัฒนาชุดกิจกรรมเคมี เรื่อง ปิโตรเลียมและพลังงานทดแทนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย”. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (เคมี)กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครูสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). **แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน**. กรุงเทพฯ:ชุมนุมการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สิริธร บุญประเสริฐ. (2558). “การพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อการศึกษาบนอุปกรณ์พกพา ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาวิทยาศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.”วารสารวิชาการ Veridian E-Journal Silpakorn University ฉบับฉบับภาษาไทย มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ.ปีที่ 8, ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน) : หน้า 664 - 678.

ภาษาต่างประเทศ

- Hmelo, C. E., and Lin, X. (2000). **Problem-based learning: a research perspective on learning interactions**. Mahwah, N.J.: L. Erlbaum Associates.